و) نهی طولی از صوم مسافر

بعدش چه شد؟ برای سفر فرمود. «وَمَنْ كانَ مَرِيضاً أَوْ عَلىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ»[1]. الآن می‌بینید همه اینها طولی است. یعنی اقتضاء صوم از بین نرفته است. فقط مسافر به این صورت است.

بازگشت به انشاء طولی قبلی در مسافر جاهل

خُب حال آمدیم و مسافر آیه تقصیر را نمی‌دانست؛ «وَإِنْ لَمْ يَكُنْ قُرِئَتْ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَعْلَمْهَا فَلَا إِعَادَةَ عَلَيْهِ»[2]؛ در اینجا نمازش قبول است و روزه ای هم که می‌گیرد قبول است. چرا؟ چون آن حکم ثبوتی که از بین نرفته است. ما نیاز نداریم بگوییم در اینجا دلیل خاص داریم. نه، همان دلیل اصلی کافی است تا بگوییم صوم اقتضاء خودش را دارد. آن دلیل طولی است که الآن به‌خاطر جهل به حکم، حکمش مرتفع می‌شود و به این بر می‌گردیم.

خُب اگر به این صورت شد، حال برای روز که ارتکازی وضعی داریم چه می‌شود؟ همین‌طوری که احکام تکلیفی طولی داریم، احکام وضعی طولی هم داریم. انواع مختلفی از حکم وضعی طولی را می‌توانیم تصور کنیم. اگر این تصور درست باشد و از ادله استظهار شود و عرف عقلاء هم معیت کنند، فوائد خیلی خوبی دارد.

---

[1] البقره۱۸۵

[2] تفسیر العیاشی ج۱ ص۲۷۱؛ «... فَمَنْ صَلّى فِي السَّفَرِ أَرْبَعاً أَ يُعِيدُ أَمْ لَا قَالَ: إِنْ كَانَ قُرِئَتْ عَلَيْهِ آيَةُ التَّقْصِيرِ وَ فُسِّرَتْ لَهُ فَصَلّى أَرْبَعاً أَعَادَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ قُرِئَتْ عَلَيْهِ وَ لَمْ يَعْلَمْهَا فَلَا إِعَادَةَ عَلَيْهِ».

بازبینی #1
ایجاد شده 3 مه 2026 13:51:32 توسط ... .
به روزرسانی شده 3 مه 2026 13:52:23 توسط ... .